

Gi meg en meningsfull hverdag

Veileder for samarbeid flyktningetjenesten og de kommunale
barnehagene i Tvedestrand

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

Innhold

Innledning

Definisjoner

Introduksjonsprogram

Barnehagehverdagen

- Identitetsbygging
- Språkstimulering

Rutine for samarbeid

Linker

Skjema og planverk

Innledning

Bosetting av flyktninger i Tvedestrand kommune er politisk bestemt. Flyktningtjenesten ligger under NAV og har ansvar for introduksjonsprogrammet.

Barnehagene er en svært sentral arena for integrering og språkopplæring når flyktningfamilier med barn inder skolepliktig alder bosetter seg i vår kommune.

Barnehagene er særdeles viktige i dette arbeidet fordi det er der barna er, og fordi det er de barnehageansatte barna og foreldre møter hver eneste dag.

Denne veilederen er et bidrag til hvordan flyktningtjenesten og barnehagene kan organisere og reflektere rundt denne oppgaven, og samtidig se sitt ansvar i forhold til flyktningfamiliene i et større perspektiv.

Målgruppe

Veilederen er først og fremst alle barnehageansatte som arbeider med flyktningbarn eller har barn som er flerspråklige.

Andre instanser og samarbeidspartnere som arbeider med flyktningfamilier for øvrig, kan ha nytte av å gjøre seg kjent med veilederen

Veilederen skal bidra til å:

- Beskrive det tverrfaglige samarbeidet
- Gi flyktningfamilier en god oppstart og hverdag i barnehage der de har mulighet til medvirkning og forståelse.

Definisjoner

Flyktninger	Minoritetsspråklig	Morsmål
<ul style="list-style-type: none"> • En person som har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning», og derfor bor utenfor hjemlandet sitt.	<ul style="list-style-type: none"> • Oftest brukt om barn der begge foreldrene har annet morsmål enn nordisk språk.	<ul style="list-style-type: none"> • Språket som snakkes i barnets hjem, entenav begge foreldrene eller avden ene i kommunikasjon med barnet.

Introduksjonsprogram

Alle flyktninger som bosettes i Tvedestrand kommune får tilbud om å delta på kommunens introduksjonsprogram.

Introduksjonsprogrammet er et fulltidsprogram hvor deltakerne er med på å:

- gå på skole og lære norsk på voksenopplæringen i Arendal
- lære hvordan det er å leve i Norge
- være med på aktiviteter
- delta og lære om arbeidslivet gjennom språkpraksis

Introduksjonsprogrammet er lagt opp til å følge de ordinære retningslinjene i norsk arbeidsliv og deltakerne er på jobb 37,5 timer år og får lønn for dette. Som ordinært arbeidsliv har deltakerne fem ukers ferie pr år.

Introduksjonsprogrammet varer i to år, og det kan i noen tilfeller utvides til tre år.

Barnehagehverdagen

Dette avsnittet omhandler det arbeid som skal gjøres med minoritetsspråklige barn i barnehagen og tiltak for det flerkulturelle fellesskap.

Viktig å huske på den første tiden i barnehagen:

Kroppspråk

- Kommuniser med familien på alle måter. Bruk kroppsspråk, ta på, vis frem osv.
- Snakk tydelig og rolig. Bruk få ord og vær konkret.

Forsikre deg

- Prøv å forsikre deg om at de forstår. Spør gjerne kontrollspørsmål.

Forklar

- Forklar ting som du tenker er en selvfølge. Vis eksempler.

Gode tips til identitetsbygging i

- Ha alle barnas flagg hengende.
- Verdenskart og globus synlig.
- Ha bøker på flere språk.
- Lese eventyr fra andre land.
- Lære enkelte ord på barnets språk.
- Lage og smake mat fra andre land
- Prosjekter rundt barnets land.
- Lære seg en enkel barnesang ("Fader Jakob" finnes på mange språk)
- Lære om andres høytider/religion
- Fremhev barnets kompetanse ved at det kan to språk. Fremhev barnets kultur. Påpek forskjeller og likheter. Ikke lat som forskjellene ikke eksisterer. Vi må gjøre mangfold til en normalsituasjon og en ressurs.
- Forut sin barneaksjon
- Landplakater og esker

Identitetsbygging i barnehagen

Språket er nært knyttet til identitet, og til barnets følelsesmessige og sosiale utvikling.

Barnehagen har ansvar for å være identitetsbekreftende ved å synliggjøre det flerkulturelle.

Spør foreldrene om hjelp og se på de som den ressursen de er.

Dette er en fin måte å bli kjent på og få i gang et godt foreldresamarbeid.

Uformelt språkarbeid

- Bruk god tid
- Utnytt alle situasjoner til å benevne det du gjør og til å ha samtaler med barnet. Knytt ord til handling. (for eksempel: ” nå vasker vi hender, nå tar vi sokken på”)
- Vær konkret og bruk bilder og konkreter
- Høytlesning. Still spørsmål til teksten og bildene. Snakk sammen om det dere ser.
- Bilder til samtale på vegger og bord
- Rett oppmerksomheten mot det barnet vil si – ikke hvordan det sier det.
- Foreldresamarbeid. Ta bilder fra hverdagen og beskriv til foreldre slik at de kan snakke om barnehagehverdagen hjemme.
- Fortell fra eget liv og oppfordre barnet til selv å fortelle.
- Fokuser på hvordan du som voksen bruker språket. Vær bevisst taletempo og din uttale.

Språkarbeid i barnehagen

Strukturert språkarbeid

- Dialogisk lesing som metode
- Språkkista
- Spille spill (villkatten, lage memoryspill eller fiskespill med bilder av hverdagslige ting, lydlotto, rimlotto.)
- Trening på begrepene farge, klassifisering, sortering, preposisjoner. (eks, gjennom eventyret om Gullhår og de tre bjørnene)
- I Pad apper (Språkkista, Sound touch, Video touch, Kubbe rydder, Se og si)

SPRÅKLYDER

- Øve på vanskelige lyder og leke med språket gjennom rim regler og sang. (kan ofte være vanskelig med de norske vokalene som æ, ø, u, y.) Tips; syng ” tre små kinesere på høybro plass” og bytt til nye vokaler.
- For barn fra asiatiske land er *r* en vanskelig lyd. Særlig på slutten av ord. Her er det lurt å øve ved å gå fra *d* til *r*. (hvis man ikke skarrer.)
- Somaliske barn strever ofte med *p* og *v* fordi dette er ukjente lyder på somalisk. Øv på å høre forskjell på *p/b* og *f/v*. Finn rim og regler med mange *f'er* og *v'er*.

Rutiner for samarbeid mellom flyktningtjenesten og NAV

Når en arbeider med familier er det nødvendig å tenke helhetlig, fordi de er flere med ulike behov og fordi de er brukere på mange ulike arenaer.

Ofte er det slik at det som skjer med en i familien påvirker og får konsekvenser for flere familiemedlemmer. Og at det som skjer på en arena kan få konsekvenser for andre arenaer familien er knyttet til.

For barnehagene betyr dette at de skal vite hvem som har ansvar for hvilke oppgaver, og hvem de kan søke råd og veiledning fra.

Det skal benyttes tolk der det er nødvendig i møter med foreldrene. Tjenesten skal bestilles via Noricom og attesteres ressursnummer 52047 (Monika Kybertaite)

Sjekk nøye språk og dialekt når du bestiller.

Når	Hva	Ansvar
Kontinuerlig	Søke barnehageplass. På søknadsskjema må det komme tydelig fram hvilke språk familien snakker og kontaktinformasjon til saksbehandler på NAV.	Flyktningtjenesten
Når barnehageplass tildelt	Sørge for at familien svarer om de ønsker å motta tildelt barnehageplass.	Flyktningtjenesten
Når barnehageplass tildelt	Foreldre signerer et generelt samtykkeskjema til samarbeid mellom flyktningtjenesten og barnehagene Hjelpe foreldre med å søke redusert oppholdsbetaling	Flyktningtjenesten
Før oppstart i barnehage	Innkaller aktuell barnehage til møte og avtaler samarbeidsmøte før oppstart. Avholder oppstarts- samtale (se vedlegg for oppstarts samtale barnehage) Gå gjennom hva familien trenger av utstyr til oppstart. Forklare tilvenningsperioden. Innhenter samtykke til samarbeid med	Flyktningtjenesten Barnehagen

	Flyktningtjenesten og får avklart hvem som er veileder for familien	
Før oppstart barnehage	Dersom det vurderes riktig, kan foreldre og barn avtale besøksdag i barnehagen, før oppstart, med tilstedeværende tolk.	Barnehagen bestiller fremmøte- tolk
Etter oppstart	Etter oppstart i barnehage er det barnehagen som er ansvarlig for det barnehagefaglige arbeidet. Flyktningtjenesten har til enhver tid oversikt over flyktningbarn i barnehagene og kan bistå barnehagene ved behov.	Barnehagen
Kontinuerlig	Det innkalles til samarbeidsmøter ved behov	Barnehagen og flyktningtjenesten

Linker:

[NAFO -barnehage](#)

[Landplakater](#)

[Temahefte språklig og kulturelt mangfold](#)

[Lesesenteret](#)

[Filmer dialogisk lesing og andre språkaktiviteter](#)

[Udir om arbeid med flyktninger i barnehage](#)

[Beskrivelse av ulike språk](#)

[IMDi](#)

[Bestille tolk-Noricom](#)

[Flyktninger og integrering Tvedestrand kommune](#)

Skjema og planverk:

Oppstartsamtale i barnehage (opplysninger og samtykkeskjema): [Arbeidsdokumenter tvedestrandbarnehagene](#)

Kvalitetsplan for barnehagene: [I trygge hender](#)

Samarbeid med helsestasjonen: [Sammen om en god start](#)

Overgang barnehage/skole/SFO: [Med forventninger i sekken](#)